

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАУКА МАЙБУТНЬОГО

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ СТУДЕНТІВ, АСПРАНТІВ ТА
МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

Випуск 2(14), 2024

Мукачево

УДК001(051)(045)''540*6''

НЗ4

Рекомендовано до друку та поширення через мережу
Інтернет Науково-методичною радою
Мукачівського державного університету
(Протокол №9 від 21.11.2024 р.)

Головний редактор:

Гоблик Володимир Васильович – доктор економічних наук, професор, заслужений економіст України, перший проректор, Мукачівський державний університет.

Заступник головного редактора:

Молнар Тетяна Іванівна – голова Наукового товариства студентів, аспірантів, молодих вчених, Мукачівський державний університет

Відповідальний секретар: Мовчан К.М., директор наукової бібліотеки, Мукачівський державний університет

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Кабацій Василь Миколайович – к. ф-м. н., доцент.

Кобаль Василь Іванович – к. пед. н., професор, проректор з науково-педагогічної роботи.

Козарь Оксана Петрівна – д-р. т. н., академік Української технологічної академії (м. Київ), професор кафедри інженерії, технологій та професійної освіти.

Корнієнко Інокентій Олексійович – д-р. психол. н., професор, доцент кафедри психології.

Лужанська Тетяна Юріївна – к. географічних наук, доцент.

Малець Олександр Омелянович – д-р. і. н., професор.

Моргун Алла Володимирівна – к. філол. н.

Попович Наталія Михайлівна – д-р. пед. н., доцент, завідувач кафедри музичного мистецтва.

Прокопович Лідія Сигізмундівна – к. філол. н., доцент, завідувач кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій.

Проскура Володимир Федорович – д-р е. н., професор.

Реслер Марина Василівна – д-р е. н., професор, академік Академії економічних наук, декан факультету економіки, управління та інженерії.

Стегней Маріанна Іванівна – д-р. е. н., професор кафедри економіки та фінансів.

Теличко Наталія Вікторівна – д-р. пед. н., професор, завідувач кафедри англійської мови, літератури та методиками навчання.

Товканець Ганна Василівна – д-р пед. н., професор, завідувач кафедри теорії та методики початкової освіти.

Фізеші Октавія Йосипівна – д-р. пед. н., професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту.

Черепаня Наталія Іванівна – к. пед. н., доцент, завідувач кафедри дошкільної та спеціальної освіти.

Черничко Тетяна Вікторівна – д-р. е. н., професор, завідувач кафедри економіки та фінансів.

Вважаємо, що, окрім вищезазначеного, формування інформаційної культури керівника закладу освіти передбачає:

навчання його інформаційній грамотності;

знання про шкідливий вплив зловживання використанням комп'ютерної техніки;

мотивацію його до постійної самоосвіти через участь у семінарах, конференціях, тренінгах, вебінарах та застосування отриманих знань в управлінській діяльності.

Як висновок констатуємо, що ефективність управління закладом освіти та його конкурентоспроможність неможлива без формування інформаційної культури керівника закладу освіти та постійного її підвищення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонченко М. О. Інформаційна культура як складова загальнолюдської культури. *Комп'ютерні технології навчання*. Київ: НПУ ім. Драгоманова, 2004. Вип 9. С. 234-241.

2. Гуменний О. Д. Розвиток інформаційної культури керівників та педагогічних закладів освіти. Спецкурс для слухачів дистанційної форми навчання в системі післядипломної освіти. Київ: УВУПО, 2020. 70 с.

3. Калініна Л. М. Теоретико-прикладні аспекти формування інформаційної культури керівника загальноосвітнього навчального закладу: монографія. Київ: Педагогічна думка. 2012. 160 с.

4. Лукіна Т. О. Інформаційна компетентність керівника закладу освіти як чинник ефективного управління новою українською школою. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/719593/1/Лукіна_тези_Харків_С_028-030.pdf.

5. Мигович С. М. Інформаційна компетентність – необхідна умова використання мережевих технологій в освіті. URL: http://www.mnau.edu.ua/files/02_02_01_10/mygovich/2012-mygovich-iknuvmt.pdf.

УДК 37.015.31:159.937:74:37.011.3-053.5(045)

Микуліна Антоніна Костянтинівна,
старший викладач кафедри дошкільної та спеціальної освіти,
Мукачівський державний університет.
Дем'янчук Вікторія Михайлівна,
здобувачка першого бакалаврського рівня вищої освіти,
спеціальність 012 Дошкільна освіта,
Мукачівський державний університет.

РОЗВИТОК У ДІТЕЙ ЗДІБНОСТЕЙ ДО СПРИЙМАННЯ КРАСИ ЗАСОБАМИ ОБРАЗОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В статті розкривається проблема розвитку у дітей дошкільного віку здібностей до сприймання краси засобами образотворчої діяльності.

Відмічено, що сприйняття до краси у дошкільників розвивається під час ознайомлення з

творами образотворчого мистецтва та в процесі образотворчої діяльності. Розкриті форми і методи навчання, які використовуються в роботі з дітьми.

Ключові слова: краса, сприймання, образотворча діяльність, образотворче мистецтво, творчі здібності

The article reveals the problem of developing the ability of preschool children to perceive beauty through visual arts.

It is noted that the perception of beauty in preschoolers develops during acquaintance with works of fine art and in the process of visual arts. The forms and methods of teaching used in working with children are revealed.

Keywords: beauty, perception, visual arts, visual arts, creativity, creative abilities

Одним з важливих завдань сьогодення є розвиток творчої особистості. Прекрасне – вічне джерело духовності, творчості. Воно існує поряд з людиною, бо краса, яка не сприймається, мертва. І якщо люди втратять здатність відчувати красу, разом з нею вони втратять і людяність, ніколи не зможуть врятувати світ.

Красу побачить і відчує тільки та людина, яка здатна до цього. Тому краса може бути непоміченою. До краси можна звикнути і втратити здатність сприймати її. Протягом усього життя людина спостерігає, як пробуджується сонце, як пливуть небом хмари, як кружляють у повітрі сніжинки, розквітають сади, прощається з листям старий парк. І чудова краса природи стає звичайним явищем життя [2, с.16].

Людина, яка втратила здатність сприймати красу навколо себе, не може отримати щедрий подарунок природи – щастя натхнення. Назустріч натхненню необхідно зробити перший крок. І людину, яка вміє настроїти себе на сприйняття звичайного як дива, вже можна назвати художником.

Далеко не кожна дитина може стати в майбутньому професійним художником. Але кожна може навчитися помічати навколо себе красу, реагувати на неї щиросердечним поривом, продовжувати її в своїй душі, думках, діях, творіннях.

Східна мудрість наголошує: «Поспішайте захоплюватися людиною, інакше ви пропустите радість». Прекрасна людина, яка створює красу! А дитина, яка живе у світі лише п'ять років і вже відчула його красу, вдихнула її у свою душу і відтворила свої відчуття у малюнку, – це справжній талант! Її малюнок – шедевр! [1, с.3].

Виховати творчу людину без краси неможливо. Адже основи майбутньої творчості особистості зароджуються саме під час емоційного сприйняття дитиною навколишньої дійсності .

Сприйняття і розуміння прекрасного починається у дитинстві. «Усе прекрасне, що існує в навколишньому світі і створене людиною для інших людей, повинно доторкнутися до серця дитини і облагородити його»,— стверджував В. Сухомлинський [2, с.17].

Художник і педагог Б.М. Йєменський говорив: «Під естетичною освітою треба розуміти не викликання якогось спрощеного дитячого мистецтва, а систематичний

розвиток органів відчуття і творчих здібностей, що розширяє можливість насолоджуватись красою і створювати її» [1, с. 6].

Одним з дієвих засобів естетичного виховання, формування естетичної культури є образотворче мистецтво. Воно впливає на емоційну сферу і на формування краси у дітей.

Мета статті: Розкрити особливості розвитку у дітей дошкільного віку здібностей до сприймання краси засобами образотворчої діяльності.

Дитина сприймає світ через призму нашого світосприйняття. Саме своєю здатністю помічати красу, відчувати й емоційно переживати її ми і в дитині пробуджуємо здатність сприймати прекрасне.

Образотворча діяльність має великі можливості для естетичного і творчого розвитку дитини. Заняття з малювання, ліплення, аплікації, художньої діяльності повинні стати зустріччю з прекрасним: природою, людиною, світом мистецтва. Для того, щоб діти відчули красу, необхідно перетворити заняття в милування і залучити до цього усі органи чуття. Рівень глибокого чуттєвого сприйняття допоможе формувати художньо-образне мислення.

Важливий засіб в формуванні здібностей до сприйняття краси дітей – це використання творів образотворчого мистецтва в оформленні побуту, в процесі навчання та самостійної діяльності. З цією метою підбираються твори усіх жанрів побутового і казкового живопису (портрети, натюрморти, пейзажі), графіки (естампи, гравюри, офорти, книжкові ілюстрації), малі форми скульптури (вироби з фаянсу, гіпсу, дерева), твори декоративно-ужиткового мистецтва (кераміка, художнє скло, народні декоративні вироби). [3, с. 114].

Перш за все потрібно виховувати у дітей інтерес до творів мистецтва, визивати увагу до них, поступово виховувати у дітей здатність естетичного сприйняття краси. Розглядаючи картини або скульптуру, діти цікавляться тим, що зображено, впізнають знайомі предмети та явища, знайомляться з тими, яких раніше не знали. Під впливом творів мистецтва діти не просто знайомляться з явищами життя: вони отримують уявлення про прекрасне, гармонічне, доцільне, виразне, вчать творчо сприймати красу життя [2, с. 11].

Для сприйняття характерне переживання того, що сприймається, зацікавлене, хвилююче відношення до зображувальних явищ. Художник використовує для цього колір, тон, лінії. В декоративному мистецтві особливості побудови візерунка, красоти кольорового сполучення. Чим повніше діти сприйматимуть засоби виразності, якими користується художник, тим глибше розкриється для них зміст творів, багатство думок та почуттів, виражених в ньому, і тим більший емоційний відгук воно викличе.

З орієнтацією на ці особливості визначають основні вимоги, яким мають відповідати твори образотворчого мистецтва для ознайомлення з ними дошкільників:

- твір повинен бути реалістичний і високохудожній;
- за своєю тематикою він має бути близький до життєвого досвіду дитини і зрозумілий. (Дитина повинна мати певний обсяг знань про явища і предмети, зображені у творі);
- твір повинен діяти на дитину емоційно, викликати в неї естетичні почуття;
- йому має бути властива предметність, конкретність;
- використані художником засоби зображення змісту твору мають бути виразними, доступними-і зрозумілими дітям [3, с. 210].

В дошкільному закладі ознайомлення дітей з мистецтвом використовують наступні форми і методи:

1. Розгляд окремих творів або спеціально підібраних серій картин, скульптур, ілюстрацій, творів декоративно-ужиткового мистецтва. Для заняття зазвичай підбираються твори одного виду мистецтва.

2. В дошкільного закладі встановлюють виставки творів образотворчого мистецтва на ту чи іншу тему або вид мистецтва.

3. Старшим дошкільникам проводять екскурсії до музею або виставочну залу для перегляду попередньо відібраного матеріалу, доступного до дитячого сприйняття та змісту.

4. Заохочується самостійний розгляд дітьми творів мистецтва в дитячому закладі та поза ним [1, с.10].

Заняття з малювання в дошкільному закладі мають стати зустріччю з красою, донести до дітей багатство її прояву в природі, мистецтві, в людях та їхніх витворах. Необхідно створювати такі умови для сприйняття краси, щоб вона вразила дитину, пройшла крізь усі органи відчуття, викликала радість, насолоду натхнення. Назавжди залишила свій слід у душі.

Якщо дитина не побачить привабливої краси художнього світу, не закохається в духмяність фарб, чутливу пластичність пензлика, ніжність пастелі, вона не перестане малювати. Але її творчість не буде сповнена любові, радості, натхнення.

Підчас спілкування з кольорами перед дітьми відкривається дивовижна краса світу, його емоційна душа із чутливими струнами барв. У сприйнято кольору діти не тільки милуються ним очима, вони відчувають його красу всіма органами відчуття: дивуються гарячому темпераменту червоного кольору, захоплюються мелодійним співом зеленого, насолоджуються медовим смаком жовтого та свіжим подихом блакитного, зачаровуються терпким ароматом казкового фіолетового кольору.

Розглядання дитячих малюнків обов'язково супроводжують милуванням. Потрібно самим здивуватися дитячій творчості, захопитися її казковим змістом, помилуватися кольоровим світом малюнків - діти навчаться вірити у свій хист створювати красу, пізнають щастя натхнення і будуть здатні радіти творчості інших дітей. Потрібно тактично пропонувати допомогу дитині, підтримувати її зацікавленість, заохочувати [3, с.213].

Милування – безперервний процес на занятті з малювання. Під час самостійної роботи об'єктом милування стають самі діти для педагога: із яким захопленням вони малюють, як приємно шурхотить папір під їхніми олівцями, з якою майстерністю вони тримають пензлик, як вільно рухається він, обійнятий дитячими пальчиками, яка багата фантазія допомагає дітям створити намальовані образи і т. д. [4, с.13].

Для активізації дитячої творчості потрібно широко використовувати активні методи і прийоми навчання, ігрові прийоми, новітні техніки. Введення в програму нетрадиційні заняття з образотворчого мистецтва допоможуть виховати всебічно розвинене і естетично обізнане покоління.

Висновок. Завдяки правильному педагогічному керівництву дитина оволодіває таким обсягом умінь, який дає їй змогу творчо відобразити свої задуми в образотворчій діяльності. Тому потрібно планомірно і систематично збагачувати уявлення дітей про красу оточуючої дійсності, розвивати у них вміння бачити і розуміти прекрасне, розвивати інтерес до нього, прагнення самим творити по законам краси. Вміла підтримка і всіляке заохочування проявів творчої самостійності дітей, розвиток здібностей сприймати красу, формування творчої уяви, вигадки, фантазії, емоційної чутливості допомагають успішно здійснювати завдання розвитку творчої особистості дитини.

Якщо ми навчимо дітей помічати красу навколо себе, бачити надзвичайне у звичайнісінькому, дивуватися, захоплюватися красою, то подаруємо майбутньому людей, спроможних оберігати світ як чудо і створювати красу своїм життям.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бебіх Г.Д. Розвиток творчої особистості дитини через образотворче мистецтво. *БВДС*. 2015. № 5-6. С. 1-11.
2. Дронова О.О. Через красу до творчості. *Дошкільне виховання*. 2004. № 4. С.16-19.
3. Сухорукова Г. В., Дронова О. О., Голота Н. М., Янцур Л. А. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному закладі: підручник. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 376 с.
4. Шульга Л. М. Розвиток творчих здібностей дітей середнього дошкільного віку (на заняттях з малювання). Запоріжжя, 2007. 40 с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>